

Na temelju članka 4.8. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11) i čl. 7. i 9. Pravilnika o tarifnom postupku ("Službeni glasnik BiH", broj 44/05), rješavajući po zahtjevu Neovisnog operatora sustava u Bosni i Hercegovini, broj 87/18 od 26. listopada 2018. godine, na sjednici Državne regulatorne komisije za električnu energiju, održanoj 19. veljače 2019. godine, donijeta je

## ODLUKA

1. Neovisnom operatoru sustava u Bosni i Hercegovini se određuje potrebni godišnji prihod za 2019. godinu u iznosu od 7.720.147 KM.
2. Utvrđuje se tarifa za rad neovisnog operatora sustava u iznosu od:
  - 0,0047 feninga/kWh, koju plaćaju proizvođači, i
  - 0,0563 feninga/kWh, koju plaćaju kupci.
3. Potrebni godišnji prihod za 2019. godinu se odobrava u strukturi i iznosima navedenim u trećoj koloni sljedeće tablice:

Opis	2019. zahtjev	2019. odobreno	Indeks (3/2)	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	
Troškovi materijala	87.500	61.000	0,697	
Troškovi energenata i komunalni troškovi	185.760	118.000	0,635	
Troškovi usluga	1.853.419	1.549.894	0,836	
Bruto plaće i naknade zaposlenim	4.306.982	3.513.974	0,816	
Amortizacija	972.629	924.099	0,950	
Financijski troškovi	460.675	386.280	0,839	
Putni troškovi	160.000	130.000	0,813	
Ostali porezi i pristojbe	41.330	29.500	0,714	
Ostali rashodi	1.089.041	1.007.400	0,925	
<b>A. Ukupno troškovi i rashodi</b>	<b>9.157.336</b>	<b>7.720.147</b>	<b>0,843</b>	
1. Višak prihoda	<b>500.000</b>			
2. Višak rashoda				
3. Ostali prihodi		<b>200.000</b>		
<b>4. Prihodi od električne energije (A+1-2-3)</b>	<b>9.657.336</b>	<b>7.520.147</b>	<b>0,779</b>	
Višak prihoda iz prethodnog razdoblja				
<b>B. Ukupno prihodi (3+4)</b>	<b>9.657.336</b>	<b>7.720.147</b>	<b>0,843</b>	
C. Energija (kWh)	proizvodnja	15.533.974.278	16.090.000.000	1,036
	potrošnja	12.031.320.192	12.031.320.192	1,000
<b>D. Tarifa (fening/kWh)</b>	proizvođači	<b>0,0062</b>	<b>0,0047</b>	0,752
	kupci	<b>0,0722</b>	<b>0,0563</b>	0,779

4. Neovisni operator sustava u Bosni i Hercegovini i Elektroprijenos Bosne i Hercegovine dužni su da po isteku svakog kalendarskog mjeseca, u suradnji sa vlasnicima licence za distribuciju električne energije, kupcima koji su izravno priključeni na prijenosni sustav i vlasnicima licence za proizvodnju električne energije koji posjeduju proizvodne objekte priključene na prijenosni sustav, uključujući objekte u probnom radu, sačine izvješće o energetske veličinama u svim točkama injeckiranja u, kao i preuzimanja iz prijenosnog sustava.
5. Na temelju izvješća iz točke 4. ove odluke, za kupca priključenog na prijenosni sustav, usluge neovisnog operatora sustava fakturiraju se njegovom opskrbljivaču, a za kupca priključenog na distribucijski sustav operatoru distribucijskog sustava (ODS), odnosno

pravnoj osobi u okviru kojeg ODS djeluje. Usluge neovisnog operatora sustava proizvođaču koji injektira i/ili preuzima električnu energiju iz prijenosnog sustava fakturiraju se licenciranom proizvođaču, odnosno pravnoj osobi u okviru kojeg proizvođač djeluje.

6. Tarifa za rad neovisnog operatora sustava ne naplaćuje se za energiju preuzetu u crpnom načinu rada.
7. Tarifa određena ovom odlukom se koristi prilikom određivanja tarifa/cijena za krajnje kupce, prema strukturi tarifnih elemenata u okviru pojedinih kategorija potrošnje.
8. Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a primjenjuje se od 1. ožujka 2019. godine.

Izreka odluke objavljuje se u “Službenom glasniku BiH”, službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

### *Obrazloženje*

Postupak za određivanje tarife za rad neovisnog operatora sustava i tarifa za sustavnu i pomoćne usluge pokrenut je po zahtjevu Neovisnog operatora sustava u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: NOS BiH), broj 87/18 od 26. listopada 2018. godine (zaprimljen 30. listopada 2018. godine, pod brojem 04-28-5-427-1/18). Odluka o tarifama za sustavnu i pomoćne usluge (“Službeni glasnik BiH”, broj 8/19) donijeta je 24. siječnja 2019. godine, u čijem se obrazloženju sumiraju postupovne radnje. Zbog toga se umjesto ponavljanja opisa tijeka postupka, referentnih dokumenata i podnesaka, regulatornih načela i relevantnog pravnog okvira u obrazloženju ove Odluke, Državna regulatorna komisija za električnu energiju (u daljnjem tekstu: Komisija) poziva na odnosne dijelove obrazloženja Odluke broj 04-28-5-427-52/18 od 24. siječnja 2018. godine, kojom je utvrdila tarife za sustavnu i pomoćne usluge, a čiji je integralni tekst dostupan na zvaničnoj internet prezentaciji Komisije.

Komisija konstatira da je Izvješće voditelja postupka pružilo razumnu osnovu da na predloženim podacima, argumentima i pojašnjenjima, te komentarima NOS-a BiH i zainteresiranih osoba datim na prijedlog ovog Izvješća, nakon što ih je pažljivo razmotrila i procijenila, Komisija donese svoju konačnu odluku o tarifi za rad neovisnog operatora sustava. U vezi sa predmetom ove odluke, umješač “EFT - Rudnik i Termoelektrana Stanari”, d.o.o. Stanari nije imao primjedbi na Izvješće voditelja postupka, a komentari NOS-a BiH i umješača JP “Elektroprivreda Bosne i Hercegovine”, d.d. Sarajevo, MH “Elektroprivreda Republike Srpske”, Matično poduzeće, a.d. Trebinje, JP “Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne”, d.d. Mostar, “R-S Silicon”, d.o.o. Mrkonjić Grad i “Aluminij”, d.d. Mostar u najkraćem se rezimiraju kako slijedi:

NOS BiH opovrgava navode i razmatranja u Izvješću voditelja postupka i inzistira na odobravanju svih troškova na zahtijevanoj razini, te očekuje da će Komisija krajnje ozbiljno i odgovorno razmotriti njihove primjedbe i prihvatiti činjenice date, kako u planskim dokumentima, tako i u dodatnim odgovorima tijekom javne rasprave.

Umješač JP “Elektroprivreda Bosne i Hercegovine” d.d. Sarajevo, u svojim komentarima na Izvješće voditelja postupka, navodi da se slaže sa preporukom da se ne odobri značajno povećanje troškova radne snage. Navode i da su neka druga povećanja troškova neopravdana u traženom iznosu, ali da se, s obzirom na sve poznate okolnosti, predloženo povećanje ukupne sume troškova u procentu od 17,9 % može prihvatiti. Smatraju da nije pogodan

trenutak za primjenu “G” komponente i da se cjelokupna tarifa za rad neovisnog operatora sustava nastavi iskazivati preko “L” komponente.

U komentarima, MH “Elektroprivreda Republike Srpske”, Matično poduzeće, a.d. Trebinje predlaže da tarifa za rad neovisnog operatora sustava bude izražena u 100 % iznosu kroz “L” komponentu, odnosno da “G” komponenta koju plaćaju proizvođači bude 0. Također, predlažu da tarifa za rad neovisnog operatora sustava iznosi do 0,0592 feninga/kWh, kolika je, zadnjom Odlukom o utvrđivanju tarifnih stavova za korisnike distribucijskih sustava u Republici Srpskoj, “Elektroprivredi Republike Srpske” priznata od strane Regulatorne komisije za energetiku Republike Srpske.

JP “Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne”, d.d. Mostar smatra da su procjene i zaključci navedeni u Izvješću voditelja postupka načinjeni realno i objektivno i da podržava varijantu u kojoj egzistira “G” komponenta u izračunu tarife za rad neovisnog operatora sustava.

U komentarima umješača “R-S Silicon” d.o.o. Mrkonjić Grad se navodi da se ovaj subjekt protivi ustaljenom pravilu probijanja odobrenih troškova od strane NOS-a BiH i da takva ponašanja trebaju biti sankcionirana od strane DERK-a. Ne slažu se sa prijedlogom u Izvješću voditelja postupka da se troškovi amortizacije odobre u iznosu 924.099 KM za 2019. godinu, jer smatraju da nije opravdano da se posljedice pogrešnih ili neovlaštenih odluka prevaljuju na krajnje potrošače. Podržavaju prijedlog da se u skladu sa Metodologijom za izradu tarifa za usluge prijenosa električne energije, neovisnog operatora sustava i pomoćne usluge – pročišćeni tekst (“Službeni glasnik BiH”, br. 93/11, 61/14 i 95/16), tarifa za rad neovisnog operatora sustava podijeli na “G” i “L” komponentu.

Umješač “Aluminij”, d.d. Mostar smatra da iznos “G” komponente treba rasti ukoliko izvoz električne energije iz Bosne i Hercegovine ostane na sadašnjoj razini ili se bude povećavao. Također, predlažu da, temeljem ovog tarifnog postupka, DERK pokrene inicijativu za izmjene Tarifne metodologije u smjeru kvalitetnijeg ocjenjivanja utjecaja velikog kupca sa stalnom potrošnjom.

Pri donošenju odluke u postupku određivanja tarife za rad neovisnog operatora sustava, Komisija usmjerava svoja razmatranja na sve elemente u troškovnoj strukturi koje je isticao podnositelj zahtjeva, analizu troškova i prihoda izloženu u Izvješću voditelja postupka, kao i komentare podnositelja zahtjeva i umješača podnesene tijekom cijelog postupka, te cjelovitom opservacijom odlučuje o podnijetom zahtjevu. Tragom takve obveze, Komisija izlaže svoja sljedeća stanovišta:

Kod određivanja troškova materijala, Komisija prihvata prijedlog voditelja postupka i smatra razumnim troškove materijala u 2019. godini odobriti u visini od 61.000 KM. Imajući u vidu da će 2019. biti iskustvena godina za buduća preciznija planiranja ove skupine troškova, Komisija podržava argumentaciju voditelja postupka prilikom obrade stavki planiranih troškova NOS-a BiH za energente i komunalne troškove i odobrava predloženi iznos od 118.000 KM.

Prilikom određivanja troškova usluga, Komisija, kao i u ranijim tarifnim postupcima, posebnu pozornost usmjerava na iznos troška usluga održavanja SCADA sustava i softverske opreme, te, prihvatajući argumentaciju podnositelja zahtjeva, povećava iznose u odnosu na prijedlog voditelja postupka. Za trošak usluga održavanja SCADA sustava odobrava se traženi iznos od 275.000 KM, a za usluge održavanja softverske opreme iznos od 300.000 KM. Prihvata se i sugestija umješača da svi troškovi i kamate po kreditu obračunate i/ili plaćene do momenta stavljanja sredstva u uporabu, trebaju biti pripisane trošku sticanja, te ući u nabavnu vrijednost stalnog sredstva koje se onda amortizira u procijenjenom amortizacionom vijeku, te

se na ovakav način tretira i planirani trošak EBRD kredita u okviru ove skupine. Imajući u vidu razumna objašnjenja voditelja postupka, kao i značaj tema ‘*Studije tehno-ekonomske opravdanosti pristupanja IGCC kooperaciji*’ i ‘*Studije o mogućnostima integracije neupravljivih izvora EE*’, Komisija smatra opravdanim priznati i odobriti predloženi iznos od 45.000 KM za ovu namjenu. Komisija posebno ističe potrebu reduciranja svih troškova koji se izravno mogu kontrolirati od strane reguliranog subjekta i u situaciji opće ekonomske krize ograničava trošak reprezentacije NOS-a BiH na iznos od 30.000 KM. Ne sporeći značaj i potrebu stručnog usavršavanja zaposlenika NOS-a BiH, Komisija smatra da se iznos troška za ovu namjenu može reducirati uspostavom odgovarajućih prioriteta i korištenjem različitih modaliteta u praksi.

Priznaje se i opravdava trošak regulatorne naknade i trošak podnošenja zahtjeva za izdavanje licence za 2019. godinu u ukupnom iznosu od 73.000 KM. Smatrajući da NOS BiH može utjecati i na iznose ostalih pojedinih troškovnih pozicija (troškovi održavanja opreme, usluge reklame i ostale usluge) bez ugrožavanja funkcionalnosti i svoga rada, te prateći dosadašnju realizaciju, Komisija odobrava trošak usluga u ukupnom iznosu od 1.549.894 KM.

Sagledavajući dosadašnja ostvarenja troškova radne snage u odnosu na odobrena, evidentna su značajnija odstupanja. NOS BiH u svom tarifnom zahtjevu planira iznos troška radne snage na uvećanom neto prosjeku u odnosu na ostvarenje u 2018. godini od 5 %, te povećanom prosječnom broju zaposlenih za šest izvršitelja. Komisija smatra da se iznos ovog troška mora prilagoditi sadašnjoj ekonomskoj situaciji u Bosni i Hercegovini, te cijeneći naprijed navedeno i činjenicu da se, uz suglasnost Uprave NOS-a BiH, trenutno na neplaćenom odsustvu nalaze tri zaposlenika, od čega dva na razdoblje od godinu dana, Komisija na poziciji troškova radne snage za 2019. godinu odobrava iznos od 3.513.974 KM. Smatra se da, u okviru odobrenih sredstava, NOS BiH, u cilju izvršavanja svih svojih zadataka, ima mogućnost i za zapošljavanje novog kadra.

NOS BiH je zatražio odobrenje troška amortizacije za 2019. godinu u iznosu od 972.629 KM, kao rezultat obračuna amortizacije na sva sredstva koja NOS BiH koristi. Komisija prihvaća argumente umješača i stavljane zamjerke na pojedine amortizacione stope i procijenjeni životni vijek određenih sredstava, te podržava prijedlog voditelja postupka da se ukupan trošak amortizacije umanjuje za razliku troška amortizacije objekta Rezervnog centra sa životnim vijekom od 20 i 35 godina, i da se, posljedično, za 2019. godinu za ukupni trošak amortizacije odobri iznos od 924.099 KM. Istodobno se sugerira NOS-u BiH da preispita svoje računovodstvene politike u dijelu procjene životnog vijeka osnovnih sredstava, obzirom na njihov način uporabe, kako bi u budućnosti korespondirali sa pristupom DERK-a prilikom opravdavanja troškova.

Uz tarifni zahtjev, NOS BiH je dostavio i otplatne planove kredita koji bi trebali biti operativni u 2019. godini. Ukupne kamate po svim kreditima, prema zahtjevu, iznose 423.640 KM, dok zahtijevani troškovi osiguranja iznose 37.035 KM. Kao i kod razmatranja pojedinih troškova usluga, prihvaća se sugestija umješača da se kamate obračunavaju i/ili plaćene do momenta stavljanja sredstva u uporabu trebaju pripisati trošku sticanja, te ući u nabavnu vrijednost stalnog sredstva koje se onda amortizira u procijenjenom uporabnom vijeku. U tom smislu, smatra se logičnim kamatu na nepovučena sredstva iz novog EBRD kredita razložiti, pa i priznati kroz trošak amortizacije, na razdoblje u kojem će se koristiti stalno sredstvo koje se financira iz tog kredita. S obzirom da u 2019. godini neće doći do aktivacije stalnog sredstva, utoliko se neće ni pojaviti trošak pripadajućeg dijela ove kamate. Istodobno, Komisija i dalje očekuje da se podnositelj zahtjeva u potpunosti pridržava odredbi Zakona o utemeljenju Neovisnog operatora sustava za prijenosni sustav u Bosni i Hercegovini (“Službeni glasnik BiH”, broj 35/04), u smislu da svakom kreditnom zaduženju NOS-a BiH, uzimanju zajma ili prihvaćanju nepovratnih donacija, prethodi usvajanje plana investicija,

investiciona odluka upravljačkih struktura NOS-a BiH, uz pravovremeno informiranje DERK-a i, prema potrebi, odobrenje DERK-a u skladu sa zakonom definiranim ovlaštenjima. Imajući sve prethodno u vidu, Komisija priznaje iznos finansijskih troškova od 386.280 KM.

Putni troškovi su skupina troškova koja ima prilično ujednačeno ostvarenje tijekom prethodnih godina. Uzimajući u obzir da su ovo troškovi na koje regulirani subjekt može utjecati, čini se razumnim odobriti iznos približan odobrenom za 2018. godinu, pa za ovu stavku Komisija u 2019. godini odobrava iznos od 130.000 KM.

Ostali porezi i pristojbe su skupina troškova koja prvenstveno obuhvaća pristojbe i poreze koji ne ovise od rezultata poslovanja. Analizirajući ostvarenje ovih troškova u ranijem razdoblju, Komisija smatra razumnim za 2019. godinu odobriti iznos u visini od 29.500 KM.

U pogledu određivanja visine ostalih rashoda, Komisija respektira činjenicu visokog iznosa članarine za ENTSO-E i isti odobrava na traženoj razini od 805.400 KM. Istodobno se na pojedinim troškovima iz ove skupine mogu ostvariti određene uštede, te se odobravaju ostali rashodi ukupno u visini od 1.007.400 KM.

Imajući u vidu prethodna razmatranja i odobravanje pojedinačnih troškova, ukupni opravdani troškovi NOS-a BiH za 2019. godinu iznose 7.720.147 KM. Prihod NOS-a BiH treba da pokrije sve navedene opravdane troškove reguliranog subjekta tj. da je jednak iznosu tih troškova. Ipak, mora se imati u vidu da će NOS BiH u 2019. godini imati i prihod od revizije elaborata, te prihod po osnovu sudjelovanja u CROSSBOW projektu. Komisija podržava prijedlog voditelja postupka da se ovaj prihod, na osnovu realizacije u 2018. godini, može procijeniti na iznos od ukupno 200.000 KM, i u tom iznosu umanjiti ukupan potrebiti prihod, imajući u vidu da, prema računovodstvenim pravilima, NOS BiH evidentira isti iznos na troškovima radne snage, te je efekat neutralan sa aspekta bilance uspjeha.

Stavljajući u relaciju ukupne opravdane troškove i ostale prihode NOS-a BiH, dolazi se do potrebnog prihoda za 2019. godinu koji se treba ostvariti iz tarife za rad u iznosu od 7.520.147 KM. Na osnovu izvedenih analiza zahtijevanih troškova, rashoda i ostalih prihoda podnositelja zahtjeva, Državna regulatorna komisija za električnu energiju, kao potrebiti godišnji prihod Neovisnom operatoru sustava u Bosni i Hercegovini za 2019. godinu, utvrđuje i odobrava ukupni iznos od 7.720.147 KM.

S obzirom na ostvarenja elektroenergetske bilance u BiH za 2018. godinu i količine preuzete energije početkom 2019. godine, može se ocijeniti da je procjena isporuke električne energije sa mreže prijenosa u iznosu od 12.031.320.192 kWh iz Bilance za 2019. godinu, koji je izradio NOS BiH, realnija od prijedloga voditelja postupka (12.100.000.000 kWh), dok se istodobno, u skladu sa prijedlogom voditelja postupka, proizvodnja električne energije na mreži prijenosa može realno procijeniti na 16.090.000.000 kWh.

Stavljanjem potrebnog prihoda koji se treba ostvariti iz tarife u relaciju sa energijom koju proizvođači injektiraju u mrežu prijenosa i koju preuzimaju kupci sa mreže prijenosa, određena je tarifa za rad neovisnog operatora sustava. Kao i u prethodnom tarifnom postupku, dio potrebnog prihoda NOS-a BiH koji se odnosi na tarifu koju plaćaju proizvođači, se, u skladu sa Metodologijom, određuje na razini od 10 % potrebnog prihoda koji se ostvaruje iz tarife. Na temelju svega prethodno navedenog u ovom obrazloženju, utvrđuje se tarifa za rad neovisnog operatora sustava kao u izreci odluke.

Također, osvrćući se na zahtjev umješača za neprimjenjivanje tarife za rad neovisnog operatora sustava u pogledu energije preuzete u crpnom režimu rada, te već prethodno ustaljene prakse, Komisija odlučuje da se, za energiju preuzetu u crpnom načinu rada, proizvođačima ne naplaćuje tarifa za rad neovisnog operatora sustava.

Kao i do sada, DERK će konstantno pratiti primjenu određene tarife i po potrebi pristupiti podešavanju iste. Pojedinačne komponente potrebnog prihoda, NOS BiH je u obvezi financirati u okvirima ovom odlukom odobrenih vrijednosti.

Tarifa određena u naprijed navedenom iznosu, po uvjerenju Komisije, osigurava potrebni prihod za efikasan, siguran i pouzdan rad NOS-a BiH, odnosno omogućava pokriće svih razumno nastalih troškova i rashoda u poslovanju. U okvirima razumnog diskrecijskog prava Komisije da potvrdi reprezentativnost i opravdanost svih podnijetih podataka i tvrdnji, da procijeni stupanj vjerovatnoće ostvarenja svih procijenjenih troškova i rashoda, na osnovu sveobuhvatnog razmatranja svih dokaza istaknutih u zahtjevu, Izvješću voditelja postupka, komentarima podnosioca zahtjeva i zainteresiranih strana (umješaka), Komisija donosi odluku kao u izreci.

Shodno članku 14. Pravilnika o tarifnom postupku, podnositelj zahtjeva kao regulirani subjekt ima obvezu osigurati pristup javnosti zvanično odobroj tarifi, tako da odlukom odobroj tarifa bude na raspolaganju javnosti u njegovom glavnom uredu tijekom radnih dana i objavljena na njegovoj zvaničnoj internet prezentaciji.

U skladu sa člankom 9.2 Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini, protiv odluke o odobroju tarifa može se pokrenuti postupak pred Sudom Bosne i Hercegovine podnošenjem tužbe u roku od 60 dana od dana primitka ove odluke.

Broj: 04-28-5-427-59/18  
19. veljače 2019. godine  
Tuzla

Predsjedatelj Komisije  
Milorad Tuševljak